

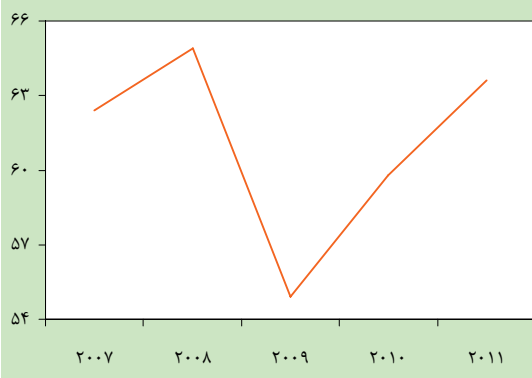
۵/۶ درصد افزایش یافت. در این سال در اقتصادهای پیشرفته رشد صادرات (۱۲/۰ درصد) بیش از واردات (۱۱/۴ درصد) بود و همین امر موجب شد تا نسبت کسری حساب جاری به تولید ناخالص داخلی در این گروه کشورها کاهش یابد.

جدول ۱۲-۲- رشد تجارت جهانی (درصد)

سال	سال	
	▲۲۰۱۰	▲۲۰۰۹
۲۰۱۱	۱۲/۶	-۱۰/۴
کالاها و خدمات		
مقدار	۵/۸	-۱۰/۴
قیمت(دلاری)	۱۱/۲	-۱۰/۸
کالا		
مقدار	۶/۳	-۱۱/۵
قیمت(دلاری)	۱۲/۶	-۱۲/۰

ماخذ: World Economic Outlook, IMF, October, ۲۰۱۲

نمودار ۱۲-۱- نسبت تجارت جهانی (مجموع صادرات و واردات کالاها و خدمات) به تولید ناخالص داخلی جهان(درصد)

در مقابل، به علت افزایش قیمت نفت خام و مواد اولیه در کشورهای در حال توسعه آسیایی، علی‌رغم رشد بالای اقتصادی، نسبت مازاد حساب جاری به تولید ناخالص

۱۲-۱- مروری بر فضای عمومی اقتصاد جهانی حاکم بر

مبادلات خارجی اقتصاد کشور

وضعیت اقتصاد جهانی که در سال ۱۳۸۸ شدیدترین رکود پس از جنگ جهانی دوم را تجربه کرده بود، در سال ۱۳۸۹ تا حدودی بهبود یافت و نرخ رشد اقتصادی جهان که طبق گزارش صندوق بین‌المللی پول در سال ۲۰۰۹ میلادی تا ۰/۶- درصد کاهش یافته بود، در سال ۲۰۱۰ به حدود ۵/۱ درصد رسید.

در سال ۲۰۱۰، رشد اقتصادی مناطق مختلف جهان متوازن نبود. اقتصادهای پیشرفته با رشد ۳/۰ درصدی کمترین نرخ رشد و اقتصادهای در حال توسعه آسیایی با ۹/۵ درصد رشد، بالاترین نرخ رشد را در میان مناطق مختلف جهان به خود اختصاص دادند.

جدول ۱۲-۱- رشد اقتصادی جهان و گروه‌های منتخب (درصد)

سال	سال	
	▲۲۰۱۰	▲۲۰۰۹
۲۰۱۱	۳/۸	-۰/۶
جهان		
اقتصادهای پیشرفته	۱/۶	-۳/۵
اقتصادهای در حال توسعه و نوظهور	۶/۲	۲/۷
اقتصادهای در حال توسعه آسیا	۷/۸	۷/۰
خاورمیانه و شمال آفریقا	۳/۳	۲/۶

ماخذ: World Economic Outlook, IMF, October, ۲۰۱۲

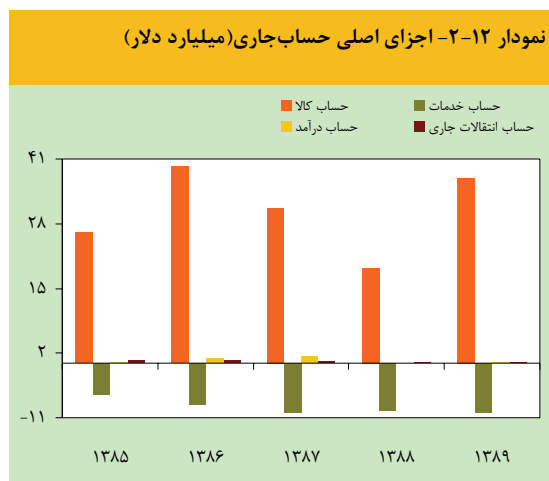
با گسترش سطح فعالیت‌های اقتصادی، بخش مبادلات خارجی کشورها نیز رونق گرفت. طبق گزارش صندوق بین‌المللی پول، حجم تجارت جهانی کالاها و خدمات در سال ۲۰۱۰ میلادی از نظر مقداری ۱۲/۶ درصد و به لحاظ قیمتی

فصل ۱۲ وضعیت تراز پرداخت‌ها

اقتصاد ایران داشت. در این سال در مقایسه با سال قبل از آن مزاد حساب جاری حدود ۳ برابر شد و حجم تجارت کالایی کشور حدود ۲۰ درصد افزایش یافت و ارزش صادرات نفتی برای نخستین بار از مرز ۹۰ میلیارد دلار فراتر رفت.

۱۲-۲-۱- حساب جاری

مزاد حساب جاری تراز پرداخت‌ها که در سال ۱۳۸۸ به شدت کاهش یافته بود، در سال ۱۳۸۹ حدود ۱۹۰/۸ درصد افزایش یافت و به رقم ۲۷۵۵۴ میلیون دلار رسید. افزایش ارزش صادرات نفتی عامل اصلی افزایش مزاد تراز پرداخت‌ها در این سال بود. در سال مورد بررسی، بجز حساب خدمات، سایر اجزای حساب جاری با مزاد مواجه بودند.

داخلی کاهش یافت. در کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا که به طور خالص صادرکننده مواد اولیه بوده‌اند، این نسبت بهبود داشته است.

جدول ۱۲-۳- رشد قیمت برخی از گروه‌های کالایی در بازارهای جهانی

(درصد) (سنجیده شده برحسب دلار آمریکا)

	سال		
	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹
نفت خام	۳۱/۶	۲۷/۹	-۳۶/۳
مواد اولیه غیرنفتی	۱۷/۸	۲۶/۳	-۱۵/۷
فلزات اساسی	۱۳/۵	۴۸/۲	-۱۹/۲

مآخذ: World Economic Outlook, IMF, October, ۲۰۱۲

براساس گزارش اکتبر ۲۰۱۲ صندوق بین‌المللی پول، سهم تجارت جهانی کالاها و خدمات از تولید ناخالص داخلی جهان در سال ۲۰۱۰ به ۵۹/۸ درصد بالغ گردید که در مقایسه با سال ۲۰۰۹، حدود ۴/۹ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

جدول ۱۲-۴- نسبت حساب جاری به تولید ناخالص داخلی

	سال		
	۲۰۱۱	▲۲۰۱۰	▲۲۰۰۹
کشورهای پیشرفته	-۰/۲	۰/۰	-۰/۲
کشورهای اروپای شرقی و مرکزی	-۶/۱	-۴/۷	-۳/۱
کشورهای مستقل مشترک‌المنافع	۴/۶	۳/۶	۲/۵
کشورهای در حال توسعه آسیا	۱/۶	۲/۴	۳/۷
خاورمیانه و شمال آفریقا	۱۴/۲	۷/۷	۲/۶

مآخذ: World Economic Outlook, IMF, October, ۲۰۱۲

۱۲-۲- اهم تحولات تراز پرداخت‌های خارجی ایران

روند بهبود اقتصاد جهانی و افزایش نسبی قیمت نفت خام در سال ۱۳۸۹ تاثیر مثبتی بر عملکرد بخش خارجی

جدول ۱۲-۵- خلاصه وضعیت حساب جاری اقتصاد ایران

(میلیون دلار)

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸
حساب جاری	۱۹۰/۸	-۵۸/۵	۲۷۵۵۴	۹۴۷۷
حساب کالا	۹۵/۷	-۳۸/۷	۳۷۳۳۰	۱۹۰۷۹
حساب خدمات	۴/۸	-۳/۹	-۱۰۰۴۰	-۹۵۸۲
حساب درآمد	θ	θ	۷۹	-۱۲۲
حساب انتقالات جاری	۸۳/۰	-۷۲/۱	۱۸۵	۱۰۱
حساب جاری غیرنفتی (۱)	۳/۶	-۳/۷	-۵۵۸۴۹	-۵۳۸۸۳

۱- منظور از عبارت غیرنفتی در تمامی مطالب این فصل، عدم احتساب ارزش نفت خام، فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، مایعات و میعانات گازی (کدهای تعرفه گمرکی ۲۷۰۹، ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱) صادر شده توسط شرکت‌های ملی نفت ایران، گاز ایران، پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، شرکت‌های پتروشیمی و سایرین (گمرکی و غیرگمرکی) در آمارهای صادرات و واردات کالا می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۹

حساب جاری بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۸، حدود ۳ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد^(۱).

۱۲-۱-۱- حساب کالا (تراز بازرگانی)

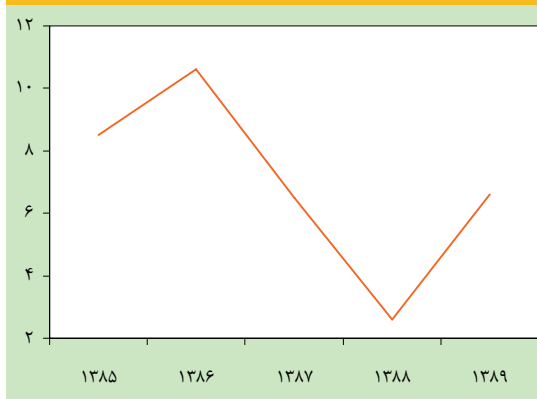
در سال ۱۳۸۹، سهم تجارت کالاها از تجارت بین‌المللی کشور با افزایش ۱/۲ واحد درصدی نسبت به رقم سال ۱۳۸۸ به ۸۷/۲ درصد رسید^(۲). در این سال سهم کشور از تجارت جهانی کالاها حدود ۰/۶۲ درصد بود که در مقایسه با سال قبل از آن تغییر چندانی نشان نمی‌دهد.

به دلیل افزایش قیمت نفت و فرآورده‌های نفتی، حساب کالای کشور در سال ۱۳۸۹ از مازاد قابل ملاحظه‌ای برخوردار شد. رقم ثبت شده برای مازاد حساب کالا در این سال ۳۷/۳ میلیارد دلار بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۸ حدود ۹۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین، نسبت مازاد حساب کالا به تولید ناخالص داخلی برحسب قیمت‌های جاری با ۳/۶ واحد درصد تغییر، از ۵/۳ درصد در سال ۱۳۸۸ به ۸/۹ درصد در سال ۱۳۸۹ افزایش یافت. در دوره مورد بررسی، نسبت صادرات کالا به واردات کالا ۱۴۹/۵ درصد بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۲۱/۹ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

بررسی تراز بازرگانی غیرنفتی در سال ۱۳۸۹ در مقایسه با سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد که صادرات غیرنفتی حدود ۴ میلیارد دلار و واردات خدمات، پرداختی حساب درآمد و پرداختی حساب این امر افزایش ۴/۰ درصدی کسری حساب کالای غیرنفتی در این سال را در پی داشته است.

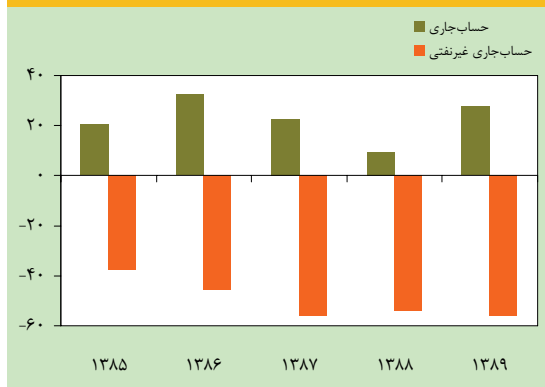
۱- این نسبت از تقسیم مجموع «صادرات کالاهای غیرنفتی، صادرات خدمات، دریافت حساب درآمد و دریافت حساب انتقالات جاری» به مجموع «واردات کالاها، واردات خدمات، پرداختی حساب درآمد و پرداختی حساب انتقالات جاری» حاصل می‌شود.
۲- این نسبت حاصل تقسیم مجموع صادرات و واردات کالا به مجموع صادرات و واردات کالا و خدمات است.

نمودار ۱۲-۳- نسبت حساب جاری به تولید ناخالص داخلی (درصد)

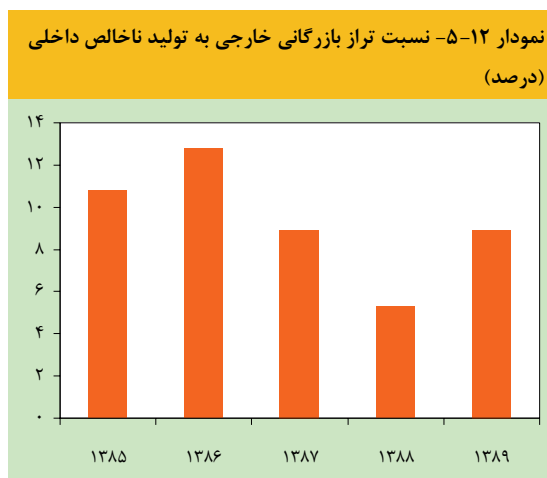
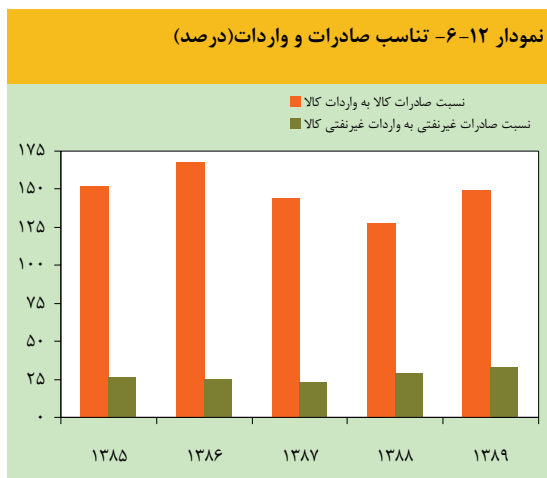

در سال ۱۳۸۹، نسبت مازاد حساب جاری به تولید ناخالص داخلی با ۴/۰ واحد درصد تغییر نسبت به سال قبل به ۶/۶ درصد افزایش یافت. این نسبت ۱/۱ واحد درصد پایین‌تر از عملکرد شاخص مذکور برای کشورهای «خاورمیانه و شمال آفریقا» در سال ۲۰۱۰ میلادی بود.

نمودار ۱۲-۴- مقایسه تراز حساب جاری و تراز حساب جاری غیرنفتی (میلیارد دلار)

به‌رغم افزایش صادرات غیرنفتی و صادرات خدمات در سال ۱۳۸۹، کسری تراز بازرگانی غیرنفتی و حساب خدمات افزایش یافت و موجب شد تا کسری حساب جاری غیرنفتی در مقایسه با سال ۱۳۸۸ حدود ۳/۶ درصد افزایش یابد. در این سال عایدات ارزی غیرنفتی تامین‌کننده حدود ۳۵/۳ درصد نیاز ارزی

جدول ۱۲-۶- حساب کالا

(میلیون دلار)

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۹۵/۷	-۳۸/۷	۳۷۳۳۰	۱۹۰۷۹	۳۱۱۱۴
۲۷/۷	-۱۲/۸	۱۱۲۷۸۸	۸۸۳۲۶	۱۰۱۲۸۹
۹/۰	-۱/۳	۷۵۴۵۸	۶۹۲۴۷	۷۰۱۷۵
۴/۰	-۷/۲	-۴۶۰۷۳	-۴۴۲۸۰	-۴۷۶۹۰
۲۳/۰	۲۵/۲	۲۲۵۹۶	۱۸۳۶۹	۱۴۶۷۰
۹/۶	۰/۵	۶۸۶۷۰	۶۲۶۴۹	۶۲۳۶۰

صادرات کالا

ارزش صادرات نفتی^(۱) بالغ بر ۹۰ میلیارد دلار بود که این ارقام در مقایسه با ارقام مشابه سال ۱۳۸۸ به ترتیب ۲۳/۰ و ۲۸/۹ درصد افزایش نشان می‌دهند.

در سال ۱۳۸۹، هر دو جزء صادرات نفتی و صادرات غیرنفتی در مقایسه با رقم متناظر سال قبل از آن افزایش یافتند. ارزش صادرات غیرنفتی در این سال حدود ۲۲/۶ میلیارد دلار و

جدول ۱۲-۷- ارزش صادرات کالا

(میلیون دلار)

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۲۷/۷	-۱۲/۸	۱۱۲۷۸۸	۸۸۳۲۶	۱۰۱۲۸۹
۲۸/۹	-۱۹/۲	۹۰۱۹۱	۶۹۹۵۷	۸۶۶۱۹
۱۱/۱	-۲/۷	۳۳۹۴	۳۰۵۶	۳۱۴۰
۲۳/۰	۲۵/۲	۲۲۵۹۶	۱۸۳۶۹	۱۴۶۷۰

۱- ارزش مایعات، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی (کدهای تعرفه گمرکی ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱) صادر شده توسط شرکت‌های پتروشیمی و سایرین که در آمار صادرات گمرک منظور شده است.

۱- شامل ارزش نفت خام، فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، مایعات و میعانات گازی (کدهای تعرفه گمرکی ۲۷۰۹، ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱) صادر شده توسط شرکت‌های ملی نفت ایران، گاز ایران، پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، شرکت‌های پتروشیمی و سایرین (گمرکی و غیرگمرکی) می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۹

واردات کالا

در سال ۱۳۸۹، ارزش (فوب) واردات کالا به کشور نسبت به سال قبل ۹/۰ درصد افزایش یافت و به رقم ۷۵۴۵۸ میلیون دلار رسید. اما علی‌رغم این افزایش، نسبت «واردات کالا به تولید ناخالص داخلی» ۱/۲ واحد درصد کاهش یافت و به ۱۸/۰ درصد رسید. در این سال «سهم واردات گمرکی از کل واردات کالا» ۸۵/۴ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۸ حدود ۵/۶ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال «نسبت واردات نفتی به صادرات نفتی» ۷/۵ درصد و «سهم واردات نفتی از کل واردات کالا» حدود ۹/۰ درصد بود.

در این سال در مقایسه با سال ۱۳۸۸، سهم صادرات نفتی از کل صادرات با ۰/۸ واحد درصد افزایش به ۸۰/۰ درصد رسید. نسبت «صادرات کالا به تولید ناخالص داخلی» نیز ۲/۴ واحد درصد افزایش یافت و در سطح ۲۶/۹ درصد قرار گرفت.

(درصد) جدول ۱۲-۸- شاخص‌های منتخب در زمینه صادرات کالا

سال			
۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۲۶/۹	۲۴/۵	۲۸/۹	نسبت صادرات کالا به تولید ناخالص داخلی
۲۰/۰	۲۰/۸	۱۴/۵	نسبت صادرات غیرنفتی به کل صادرات
۲۷/۷	-۱۲/۸	۳/۷	رشد ارزش صادرات کالا
۲۸/۹	-۱۹/۲	۲/۵	رشد ارزش صادرات نفتی
۲۳/۰	۲۵/۲	۱۱/۵	رشد ارزش صادرات غیرنفتی

جدول ۱۲-۹- ارزش واردات کالا

(میلیون دلار)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۹/۰	-۱/۳	۷۵۴۵۸	۶۹۲۴۷	۷۰۱۷۵	کل واردات کالاها
۲/۹	-۱۵/۶	۶۷۸۸	۶۵۹۸	۷۸۱۵	گاز و فرآورده‌های نفتی ^(۱)
۹/۶	۰/۵	۶۸۶۷۰	۶۲۶۴۹	۶۲۳۶۰	سایر کالاها

۱- ارزش گاز طبیعی، مایعات، میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی (کدهای تعرفه گمرکی ۲۷۱۰ و ۲۷۱۱) وارد شده توسط شرکت‌های ملی نفت ایران، گاز ایران، پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، شرکت‌های پتروشیمی و سایرین (گمرکی و غیرگمرکی)

(درصد) جدول ۱۲-۱۱- برخی شاخص‌های منتخب در زمینه تجارت خدمات

سال			
۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
-۲/۴	-۲/۷	-۲/۸	نسبت کسری حساب خدمات به تولید ناخالص داخلی
۱۲/۸	۱۴/۰	۱۳/۰	سهم خدمات از تجارت بین‌المللی کشور
۴/۸	-۳/۹	۱۸/۳	رشد سالانه کسری حساب خدمات
۹/۶	۳/۹	۱۲/۲	رشد سالانه صادرات خدمات
۷/۰	-۰/۵	۱۵/۶	رشد سالانه واردات خدمات

جدول ۱۲-۱۰- برخی شاخص‌های منتخب در زمینه

واردات کالا

(درصد)

سال			
۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۱۸/۰	۱۹/۲	۲۰/۰	نسبت واردات کالا به تولید ناخالص داخلی
۸۵/۴	۷۹/۸	۷۹/۹	سهم واردات گمرکی از کل واردات کالا
۹/۰	۹/۵	۱۱/۱	سهم واردات گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی از واردات کالا
۹/۰	-۱/۳	۲۰/۵	رشد سالانه ارزش واردات کالا
۷/۵	۹/۴	۹/۰	نسبت واردات نفتی به صادرات نفتی

۱۲-۱-۲- حساب خدمات

با افزایش قابل ملاحظه ارزش صادرات و واردات فوب کالاها در سال ۱۳۸۹ و به تبع آن افزایش سهم کالاها از تجارت بین‌المللی کشور، سهم خدمات از تجارت بین‌المللی^(۱) حدود ۱/۲ واحد درصد کاهش یافت و به ۱۲/۸ درصد رسید.

در سال ۱۳۸۹، کسری حساب خدمات در مقایسه با سال قبل از آن ۴/۸ درصد افزایش یافت و به ۱۰۰۴۰ میلیون دلار رسید. رقم محاسبه شده برای واردات خدمات در این سال ۱۸۸۹۳ میلیون دلار و رقم صادرات خدمات ۸۸۵۳ میلیون دلار بود که در مقایسه با ارقام متناظر سال ۱۳۸۸ به ترتیب ۷/۰ و ۹/۶ درصد افزایش نشان می‌دهند.

۱- منظور نسبت مجموع صادرات و واردات خدمات به مجموع صادرات و واردات کالا و خدمات است.

فصل ۱۲ وضعیت تراز پرداخت‌ها

کشور، واردات خدمات فنی و مهندسی ۳۷/۰ درصد کاهش یافت که این موضوع موجب کاهش ۷/۲ واحد درصدی سهم این سرفصل در قسمت واردات حساب خدمات در مقایسه با سال قبل از آن شد.

سال			
۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۱۹/۵	۲۰/۹	۲۳/۷	حمل و نقل
۵۱/۱	۴۴/۲	۴۲/۶	مسافرت
۱۰/۳	۱۷/۵	۱۷/۲	خدمات ساختمانی(فنی و مهندسی)
۱۹/۱	۱۷/۴	۱۶/۴	سایر خدمات
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع

۱۲-۲-۱-۳- حساب درآمد

تراز حساب درآمد که در سال ۱۳۸۸ دچار کسری شده بود، در سال ۱۳۸۹ در نتیجه افزایش ۹/۰ درصدی دریافت‌ها و کاهش ۲/۱ درصدی پرداخت‌ها از مازاد ۷۹ میلیون دلاری برخوردار شد. در این سال درآمد سرمایه‌گذاری ۱۶۳۶ میلیون دلار و هزینه سرمایه‌گذاری ۱۲۳۷ میلیون دلار بود که در مقایسه با سال قبل از آن به ترتیب ۷/۵ درصد افزایش و ۱۲/۷ درصد کاهش نشان می‌دهد.

درصد تغییر	سال				
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷		
θ	θ	۷۹	-۱۲۲	۱۳۳۵	حساب درآمد
۹/۰	-۴۵/۲	۱۹۵۲	۱۷۹۱	۳۲۷۰	دریافت
۱۷/۲	-۵۱/۶	۳۱۶	۲۷۰	۵۵۸	جبران خدمات کارگران
۷/۵	-۴۳/۹	۱۶۳۶	۱۵۲۱	۲۷۱۲	درآمد سرمایه‌گذاری
-۲/۱	-۱/۲	۱۸۷۳	۱۹۱۲	۱۹۳۵	پرداخت
۲۸/۲	۵۳/۲	۶۳۵	۴۹۶	۳۲۴	جبران خدمات کارگران
-۱۲/۷	-۱۲/۱	۱۲۳۷	۱۴۱۷	۱۶۱۱	هزینه سرمایه‌گذاری

۱۲-۲-۱-۴- حساب انتقالات جاری

است، حدود ۸۳ درصد افزایش یافت و به ۱۸۵ میلیون دلار رسید.

سال			
۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۴۳/۷	۴۳/۴	۴۹/۵	حمل و نقل
۲۷/۵	۲۵/۴	۲۲/۳	مسافرت
۱۸/۱	۲۰/۶	۱۹/۲	خدمات ساختمانی(فنی و مهندسی)
۱۰/۷	۱۰/۵	۹/۰	سایر خدمات
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع

در سال ۱۳۸۹، همچون سال‌های گذشته سه سرفصل «حمل و نقل»، «مسافرت» و «خدمات ساختمانی (فنی و مهندسی)» به ترتیب با ۴۳/۷، ۲۷/۵ و ۱۸/۱ درصد، بیشترین سهم از صادرات خدمات را داشتند. مجموع سهم این سه گروه در درآمدهای خدماتی کشور ۸۹/۳ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۸ حدود ۰/۲ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

سرفصل‌های «مسافرت»، «حمل و نقل» و «خدمات ساختمانی (فنی و مهندسی)» به ترتیب با ۵۱/۱، ۱۹/۵ و ۱۰/۳ درصد بیشترین سهم را در واردات خدمات داشتند. در این سال به علت تحریم‌های اعمال شده بر صنایع نفت و گاز

مازاد حساب انتقالات جاری که عمدتاً دربرگیرنده وجوه ارسالی کارگران و انتقالات دولتی

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۹

۱۲-۲-۱- حساب سرمایه

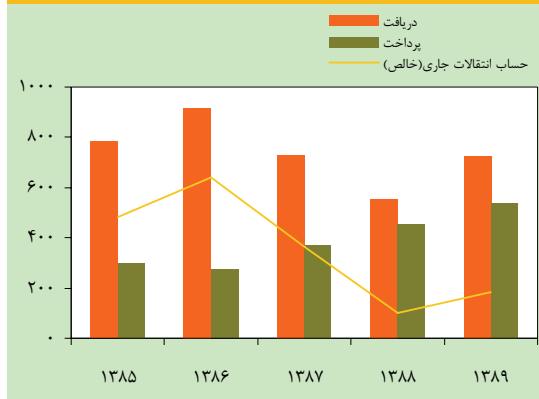
حساب سرمایه تراز پرداخت‌های کشور در سال ۱۳۸۹ به‌طور خالص بدهکار بود و مانده بدهکار این حساب در ادامه روند افزایشی خود به رقم ۹۸۶ میلیون دلار رسید که در مقایسه با سال ۱۳۸۸ حدود ۳۲/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد.

۱۲-۲-۲- حساب مالی

مانده بدهکار حساب مالی تراز پرداخت‌ها در سال ۱۳۸۹ به رقم ۲۳/۳ میلیارد دلار رسید که در مقایسه با بدهکاری ۵/۷ میلیارد دلاری سال ۱۳۸۸، بیش از ۳۰۰ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال مورد بررسی، کلیه سرفصل‌های این حساب شامل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی^(۱)، سرمایه‌گذاری در سید مالی^(۲) و سایر سرمایه‌گذاری‌ها به‌طور خالص بدهکار بودند؛ اما عمده نتیجه مبادلات این حساب مربوط به افزایش ۶۸/۰ درصدی اعتبارات تجاری صادراتی بوده است.

نمودار ۱۲-۷- حساب انتقالات جاری (میلیون دلار)

۱۲-۲-۲- حساب مالی و سرمایه

در سال ۱۳۸۹، مانده بدهکار حساب مالی و سرمایه تراز پرداخت‌ها به میزان قابل توجهی افزایش یافت. این افزایش عمدتاً ناشی از افزایش اعتبارات تجاری صادراتی (تاخیر در وصول عواید ارزی صادرات)، افزایش خالص سپرده‌های ارزی شبکه بانکی و افزایش میزان بازپرداخت بدهی‌های خارجی بود.

جدول ۱۲-۱۵- حساب مالی و سرمایه (میلیون دلار)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷
حساب مالی و سرمایه	۲۷۶/۱	-۶۶/۲	-۲۴۲۹۶
حساب سرمایه	۳۲/۵	۹۴/۴	-۹۸۶
حساب مالی	۳۰۷/۸	-۶۹/۵	-۲۳۳۱۰

جدول ۱۲-۱۶- حساب مالی (میلیون دلار)

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	
۳۰۷/۸	-۶۹/۵	-۲۳۳۱۰	-۱۸۷۵۳	حساب مالی
θ	θ	-۲۶۹	۹۴۴	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (خالص)
□	-۷۹/۷	-۱۲۵۷	-۱۹۹	سرمایه‌گذاری در سید مالی (خالص)
۶۵/۶	۴۶/۸	-۲۲۷۳۱	-۱۳۷۲۹	سایر سرمایه‌گذاری‌ها (خالص)
-۸۷/۰	θ	۹۴۷	۷۲۶۸	دارایی‌های ذخیره

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

در سال ۱۳۸۹، نتیجه مبادلات انجام شده در این حساب منجر به خروج ۲۶۹ میلیون دلار سرمایه از کشور شد.

۱- Foreign Direct Investment

۲- Portfolio Investment

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی انجام شده در کشور

سرمایه‌گذاری خارجی در کشور جذب شد که در مقایسه با عملکرد سال ۱۳۸۸ حدود ۳۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. حدود چهار پنجم از کل سرمایه‌های خارجی وارد شده در سال ۱۳۸۹ در قالب قراردادهای بیع متقابل حوزه نفت و گاز بوده است.

مطابق با آمار سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران، در سال ۱۳۸۹ حدود ۳/۸ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به شکل قراردادهای بیع متقابل در حوزه نفت و گاز و موارد تحت پوشش قانون تشویق و حمایت

جدول ۱۲-۱۷- وضعیت سرمایه‌های خارجی وارده در قالب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (میلیون دلار)

درصد تغییر	سال		۱۳۸۷ ▲	۱۳۸۸ ▲	۱۳۸۹
	۱۳۸۸	۱۳۸۹			
۳۸/۹	۵۱/۷	۳۷۷۴	۲۷۱۸	۱۷۹۱	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی انجام شده
۲۸/۵	۱۰/۱	۷۹۰	۶۱۴	۵۵۸	تحت قانون سرمایه‌گذاری خارجی
۵۸/۶	۶۷/۲	۲۹۷۷	۱۸۷۸	۱۱۲۳	بیع متقابل در حوزه نفت و گاز
-۹۶/۹	۱۰۵/۱	۷	۲۲۶	۱۱۰	سایر

مآخذ: سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران

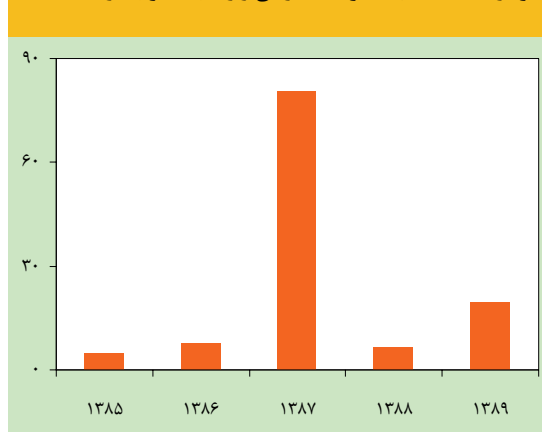
سایر سرمایه‌گذاری‌ها

وام‌ها، اعتبارات تجاری و سپرده‌های ارزی، اقلام اصلی این حساب محسوب می‌شوند. این حساب در سال ۱۳۸۹ حدود ۲۲/۷ میلیارد دلار بدهکار بود. این بدهکاری عمدتاً ناشی از افزایش اعتبارات تجاری صادراتی (تاخیر در وصول عواید ارزی صادرات)، افزایش سپرده‌های ارزی شبکه بانکی و بازپرداخت بدهی‌های خارجی کشور بود.

بدهی‌های خارجی

در پایان سال ۱۳۸۹، مجموع تعهدات ارزی کشور (تعهدات بالفعل و بالقوه) نسبت به رقم متناظر سال قبل از آن ۴/۷ درصد افزایش یافت و به ۴۶۴۹۶ میلیون دلار رسید. در این سال سهم تعهدات بالقوه از کل تعهدات خارجی کشور ۵۰/۹ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۸ (۵۱/۵ درصد) حدود ۰/۶ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

نمودار ۱۲-۸- نسبت سرمایه خارجی وارده به مصوب (درصد)

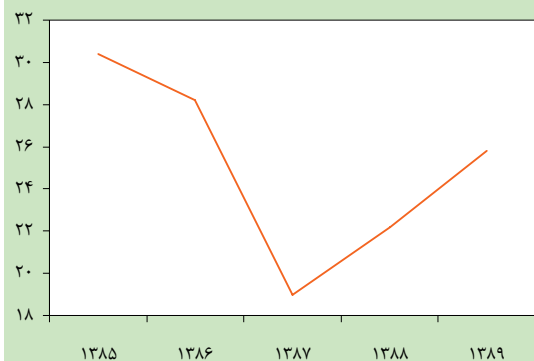
سرمایه‌گذاری در سبد مالی

گردش حساب سرمایه‌گذاری در سبد مالی در سال ۱۳۸۹ رقم ۱۲۵۷ میلیون دلار بدهکاری نشان می‌دهد. با توجه به عدم انجام مبادلات در قسمت بدهی این حساب می‌توان گفت در این سال معادل این مبلغ به دارایی‌های خارجی کشور در قالب اوراق بهادار ارزی و سهام مشارکت خارجی بانک‌ها افزوده شده است.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۹

نمودار ۹-۱۲- نسبت اعتبار اسنادی جدید به ارزش واردات گمرکی (درصد)

در پایان سال مورد بررسی، تعهدات بالفعل (بدهی‌های) خارجی کشور حدود ۲۲/۸ میلیارد دلار بود که نسبت به پایان سال قبل از آن ۶/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. روند کاهش مانده بدهی‌های بلندمدت و افزایش مانده بدهی‌های کوتاه‌مدت در سال ۱۳۸۹ نیز ادامه یافت و سهم بدهی‌های بلندمدت از کل بدهی‌ها در این سال به ۴۹/۱ درصد رسید که در مقایسه با سال ۱۳۸۸ حدود ۱۰/۱ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

جدول ۱۲-۱۸- وضعیت تعهدات خارجی کشور

(میلیون دلار)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۸۷
۶/۰	۰/۱	۲۲۸۱۴	۲۱۵۰۲
-۱۲/۱	-۱۴/۵	۱۱۲۰۱	۱۴۹۰۳
۳۲/۲	۳۳/۲	۱۱۶۱۳	۶۵۹۹
۳/۴	-۱۶/۸	۲۳۶۸۲	۲۷۵۳۷
۴/۷	-۹/۴	۴۶۴۹۶	۴۴۴۲۶

جدول ۱۲-۱۹- سررسید بدهی‌های خارجی در پایان سال ۱۳۸۹

(میلیون دلار)

جمع	سال				
	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴ به بعد
۱۴۱۷۸	۲۱۴۹	۱۷۱۸	۱۳۵۳	۳۴۱۶	۲۲۸۱۴
۶۲/۱	۹/۴	۷/۵	۵/۹	۱۵/۰	۱۰۰/۰

جدول ۱۲-۲۰- شاخص‌های پایداری بدهی‌های خارجی

شاخص	سال		
	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
نسبت بدهی‌های خارجی به تولید ناخالص داخلی	۶/۱	۶/۰	۵/۴
نسبت بازپرداخت اصل و بهره بدهی‌های خارجی به صادرات کالا و خدمات (۱)	۱۹/۴	۱۷/۴	۱۶/۵
نسبت بدهی‌های کوتاه‌مدت به کل بدهی‌های خارجی (برحسب سررسید اولیه)	۳۰/۷	۴۰/۸	۵۰/۹
نسبت بدهی‌های خارجی به صادرات کالا و خدمات	۱۹/۷	۲۲/۳	۱۸/۸

۱- شامل بازپرداخت قراردادهای بیع متقابل در حوزه نفت و گاز نیز می‌باشد.

در سال ۱۳۸۹، بجز شاخص «نسبت بدهی‌های کوتاه‌مدت به کل بدهی‌های خارجی» سایر شاخص‌های پایداری بدهی‌های خارجی در نتیجه افزایش درآمدهای صادراتی و کاهش تامین مالی خارجی، نسبت به سال ۱۳۸۸ بهبود یافتند.

دارایی‌های ذخیره (دارایی‌های خارجی بانک مرکزی)

در سال ۱۳۸۹، علی‌رغم مازاد قابل توجه حساب جاری حدود ۹۴۷ میلیون دلار از ارزش دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در نتیجه مبادلات ارزی کاسته شد. اتکای بیش از پیش مصارف ارزی به منابع ارزی بانک مرکزی و تاخیر در وصول عواید ارزی صادرات، عمده‌ترین دلایل کاهش ارزش دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در این سال بودند.

